

Antoni Canicio: “La dinàmica deltaica no s’ha vist condicionada en absolut per la construcció dels embassaments”

El geòleg desmunta el mite que la regressió és un problema i destaca la subsidència com el principal perill del Delta

Delta de l'Ebre Paula Pedrero

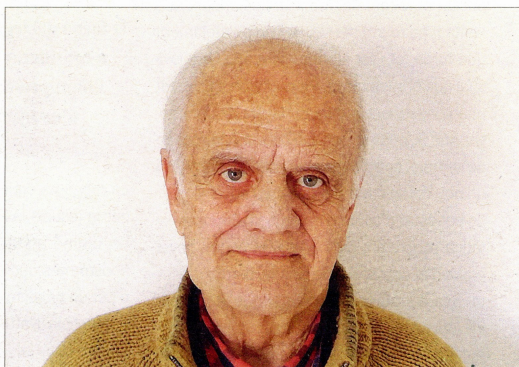
Pocs dies abans de la protesta de centenars de persones al delta de l'Ebre amb el lema “Lo Delta diu prou”, Antoni Canicio, geòleg i hidrogeòleg nascut al Delta, va matisar i qüestionar algunes de les idees preconcebudes sobre els problemes que patix l'ecosistema deltaic, en la conferència en línia *Evolució geològica del Delta de l'Ebre*, organitzada per la Plataforma en Defensa de l'Ebre. Canicio aporta un contrapunt al debat sobre què li està passant al Delta i desmunta el mite que la regressió és un gran problema.

DOS CARES DE LA MATEIXA MONEDA Durant la ponència de gairebé dos hores publicada el dijous 24 de març i moderada per la periodista de *Delta.cat* Leonor Bertomeu, Canicio fa un repàs històric sobre l'evolució i la dinàmica del Delta per entendre els seus mals actuals, així com la gestió que se n'ha de derivar. L'expert comença parlant sobre la formació del Delta des de l'àmbit geològic, clau per a entendre la idea que “un delta de formació sedimentària necessita una zona amb erosió”. Així, el geòleg insisteix en la idea que “el Delta no perd superfície”, ja que és “un sistema tancat de sorres”. El que es perd per un cantó -erosió-, es guanya per un altre -sedimentació-, dos cares de la mateixa moneda.

Així, segons ens mostra la histò-

ria, sempre hi ha hagut regressió en funció d'on ha desembocat el riu. L'Ebre ha tingut tres desembocadures en els últims 700 anys: la desembocadura sud -quan es tanca es ta boca, comença a erosionar i genera el Trabucador-, la desembocadura nord -quan es tanca, l'erosió generada constituïx la Marquesa, que fa 300 anys que recula- i la desembocadura central, que és la que es manté actualment. Canicio assenyala, però, que esta última ha deixat de créixer, no tant per la construcció d'embassaments, sinó per la manca de grans riuades, que són les que realment canvien la morfologia del Delta.

RÈGIM POLSANT Este últim punt, doncs, també és central en el discurs de Canicio, que considera que els embassaments “no són els causants de l'actual situació de regressió”, i que “la regressió és una dinàmica natural del Delta i que s'ha d'analitzar des d'una perspectiva de milers d'anys”. Per tant, assenyala que “el moviment dels últims cinquanta anys des que s'han instal·lat els embassaments no és significatiu” i que “els grans aiguats i temporals de lleu polsant són els que configuren el règim polsant pel qual es regira el Delta, que són els que provoquen canvis reals en la morfologia d'este ecosistema”. L'expert data l'última gran riuada el 1937, de més de 20.000 metres cúbics per segon,

Antoni Canicio, en una imatge d'arxiu.

però advertix que tornaran a vindre fenòmens meteorològics extrems d'estes característiques en un futur no gaire llunyà. Així mateix, explica que en el passat s'han produït molts altres trencaments de la barra del Trabucador, documentats a finals del segle XVIII i principis del s. XX, i que cal entendre que esta és “una barra costanera dinàmica, inestable i canviant”. “En aquell moment ningú es queixava, fins que les Salines van convertir la barra en una via de transport terrestre fix i constant”, valora. De la mateixa manera, Canicio considera que el fet que actualment hi haja interessos econòmics rere la línia de platja -els arrossars- condiciona el paisatge i la gestió que se n'està fent per part de les administracions, i reivindica que el Delta ha de conti-

nuar sent un ecosistema dinàmic. “Un delta que no canvia no és un delta, és una mòmia”, alerta.

En este sentit, Canicio es mostra molt crític amb el tractament proteccionista sobre la barra del Trabucador, que considera “un martiri” per a l'ecosistema. “Des que tenim dades cartogràfiques, veiem que la barra ha anat reculant sempre i gràcies a les ones, que porten arena a la part de dins de la badia dels Alfacs, s'ha anat mantenint”, explica. “Si no se la deixa migrar, la barra s'estreny, perquè no pot créixer per dins quan té regressió per fora”. I afegix: “L'únic que fan totes les actuacions que s'estan fent últimament és afeblir la banya”. En esta línia, el geòleg fa un crit per a deixar de tocar l'arena de la part interior de la badia, que considera la

base de la solidesa de la barra del Trabucador. “Dixeu-la tranquil·la, i ella mateixa es recuperarà”, conclou.

ARROSSARS O PISCIFACTORIES? El problema real del Delta, però, és l'enfonsament de la plana deltaica, tal com apunta Canicio. Esta realitat s'explica per la pujada del nivell del mar pel canvi climàtic i per l'extinció de la pràctica del reblliment fruit de la construcció dels embassaments. “Que els embassaments hagen limitat la capacitat de practicar el reblliment és un fet catastròfic, i això és el que em preocupa més de cara al futur del delta de l'Ebre”, pondera.

A finals del S.XIX comença la transformació dels aiguamolls del delta de l'Ebre en arrossars gràcies a la tècnica del reblliment, que consistia a transportar els sediments a través dels canals de reg i repartir-los pel Delta, i així poder conrear l'arròs. Esta pràctica, que permetia guanyar altitud al Delta i compensar la subsidència, va quedar interrompuda amb la posada en marxa dels embassaments de Mequinensa i Riba-roja el 1964: gairebé tots els sediments argilosos que antigament transportava el riu van passar a ser retinguts a les preses.

Canicio acaba conclouent que construir dics al delta de l'Ebre no és una solució efectiva per a aturar la regressió d'este espai natural ni tampoc la subsidència, ja que l'aigua del mar pot penetrar per sota dels dics i acabar salinitzant els arrossars. En canvi, defensa que “sense reblliment, estem condemnats”, i que cal recuperar el cabal sòlid dels embassaments per a evitar la “polderització del Delta”, és a dir, que quede per sota del nivell del mar. En este sentit, l'expert fa una comparativa amb el delta del Po, on els agricultors han acabat convertint els arrossars en piscifactories. ■